

*การพัฒนากลยุทธ์จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

สราวดี สุขหมื่น^{1*} นันทพงศ์ หมีแหละหมั่น² อนุ เจริญวงศ์ระยัย³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{1*}Corresponding author e-mail: Sarawadee2043@gmail.com Tel. 086-9303076

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน ศึกษาความต้องการจำเป็นจากผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 152 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี PNI_{modified} และวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวมที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์โดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน และประเมินความเหมาะสมกับความเป็นไปได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 24 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูง คือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูง คือ ด้านนักเรียน 2) กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 18 กลยุทธ์รอง 60 วิธีดำเนินการ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนากลยุทธ์; การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม; นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

Development of Strategic Management of Inclusive Education for students with special needs a Guideline for School under Phatthalung Primary Educational Service Area Office 1

Sarawadee Sookmuen^{1*} Nantapong Milaehman² Anu Jarernvonggrayab³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Surat Thani Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Surat Thani Rajabhat University

³Associate Professor, Faculty of Education

^{1*}Corresponding author e-mail: Sarawadee2043@gmail.com Tel. 086-9303076

ABSTRACT

The objectives of this study are: 1) To study needs assessment, and environmental analysis of inclusive education management. 2) To develop strategies for inclusive education management. 3) To evaluate the strategies for inclusive education management. This study employed mixed-methods research design. This study examined the needs of 152 and teachers in inclusive schools, with data analyzed using the PNI_{modified} method. Strategy formulation was conducted through a TOWS Matrix combined with in-depth interviews with three administrators from inclusive schools recognized as best practice, in order to identify practical approaches. The draft strategies were validated for appropriateness through a focus group discussion with seven experts and subsequently evaluated for suitability and feasibility by 24 stakeholders. Both quantitative and qualitative data were collected using questionnaires and interviews. Data analysis employed percentage, mean, and the Modified Priority Needs Index. The research findings revealed that: (1) The necessity of an inclusive education management strategy by analyzing the internal environment: The group with the highest needs is the management process. External environment analysis: The group with the highest needs is the students. (2) The development of inclusive education management strategies consisted of 4 major strategies, 18 sub-strategies, and 60 operational approaches. (3) The evaluation results showed that the appropriateness and feasibility of the major strategies for inclusive education management were rated at a high level overall.

Keywords: Strategy Development; Inclusive Education Management; Students with Special Needs

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำร่างแผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 รวมถึงแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแผนดังกล่าวมุ่งเน้นการกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา โดยครอบคลุม 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียน 2) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา 3) การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทศตวรรษที่ 21 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมปีการศึกษา 2567 เน้นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 นโยบายสำคัญคือการสร้างโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลกยุคใหม่ และการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยในทุกรูปแบบ

การจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้รวมได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยเป็นการพัฒนาทั้งระบบการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งมีคุณค่าและประโยชน์ต่อการดำเนินการเรียนรู้รวม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เด็กแต่ละคนจะได้รับ ทั้งนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนรู้รวมในโรงเรียนประถมศึกษาจะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติการในโรงเรียนซึ่งอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติการเป็นผู้ดำเนินงานจัดการเรียนรู้รวม ผู้บริหาร คณะครู และผู้ปกครองที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงาน หากบุคคลเหล่านี้ไม่เข้าใจไม่ตระหนัก และไม่เห็นด้วยก็เป็นการยากที่โครงการเรียนรู้รวมจะประสบผลสำเร็จ หากมีทัศนคติเชิงลบ ไม่เข้าใจระบบการศึกษาพิเศษก็ถือเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น สภาพปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้รวมระดับประเทศส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน ไม่สามารถนิเทศติดตามงานหรือให้คำแนะนำได้และมีผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งปฏิเสธไม่ยอมรับเด็กเข้าเรียน เพราะเห็นว่าเป็นภาระเพิ่มขึ้น ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิควิธีการและประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลประเมินผล การเลื่อนชั้น ครูผู้สอนส่วนหนึ่งมีภาระงานในโรงเรียนมากทั้งสอนประจำ ประจำวิชา งานโครงการต่างๆ รวมทั้งการมีเด็กหลายประเภทเป็นภาระหนักในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จึงไม่สามารถดำเนินการพัฒนาเด็กได้เท่าที่ควร ครูการศึกษาพิเศษจะรับภาระหนักในกระบวนการคัดแยกและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่เด็กทุกคนควรจะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันและไม่แบ่งแยกเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เพียงแค่นี้เด็กธรรมดาทั่วไปเท่านั้น เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีปัญหาทางด้านการพัฒนาและการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภท ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) โดยมีรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพของพื้นที่ และบริบทของสถานศึกษาทั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมในปัจจุบันและนำผลการเสวนามาใช้ในการจัดทำแนวทางปฏิบัติงานเรียนรู้รวมที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจัดเสวนากลุ่ม โดยมีคณะผู้เข้าร่วมเสวนาได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้านการศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ครู ผู้บริหารในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนรวม ผู้อำนวยการและครูจากศูนย์การศึกษาพิเศษ และตัวแทนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เคยได้รับการจัดการศึกษาเรียนรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษา (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2558) มีดังนี้ 1) ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเรียนรวมทั้งในระดับสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การส่งต่อทางการศึกษา ทักษะการจัดการเรียนรู้ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการจัดการศึกษาเรียนรวม 2) สถานศึกษาไม่มีคู่มือหรือแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม 3) ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวมน้อย และ 4) ปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวมไม่เพียงพอ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 1 ได้จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566–2570) โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการศึกษาในลักษณะ SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนา และการบรรลุเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งผลการประเมินนำไปสู่การกำหนด 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ 2) การเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียนทุกคน 3) การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ด้านการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา พบข้อจำกัดหลายประการ อาทิ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรวม ขาดบุคลากร สถานที่ และงบประมาณ รวมทั้งยังไม่มีนวัตกรรมและระบบติดตามที่มีประสิทธิภาพ 2) ด้านครู ขาดความรู้ ทักษะ และเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมถึงการใช้และปรับใช้แผน IEP ยังไม่เกิดผลจริง 3) ด้านนักเรียน นักเรียนปกติบางส่วนมีทัศนคติด้านลบต่อเพื่อนในห้องเรียนรวม ก่อให้เกิดการแบ่งแยกและปัญหาในการจัดการชั้นเรียน 4) ด้านผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการพัฒนา และดูแลเด็ก โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มที่ถูกทอดทิ้ง และ 5) ด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี โรงเรียนขนาดเล็กและเล็กละเลิง อุปกรณ์ และเทคโนโลยีไม่เพียงพอ ส่งผลให้ไม่สามารถสนับสนุนนักเรียนพิเศษได้เต็มศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 1, 2566) จากปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมยังขาดความพร้อมทั้งในเชิงโครงสร้าง บุคลากร และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำ การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

จากความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 1 แล้วพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

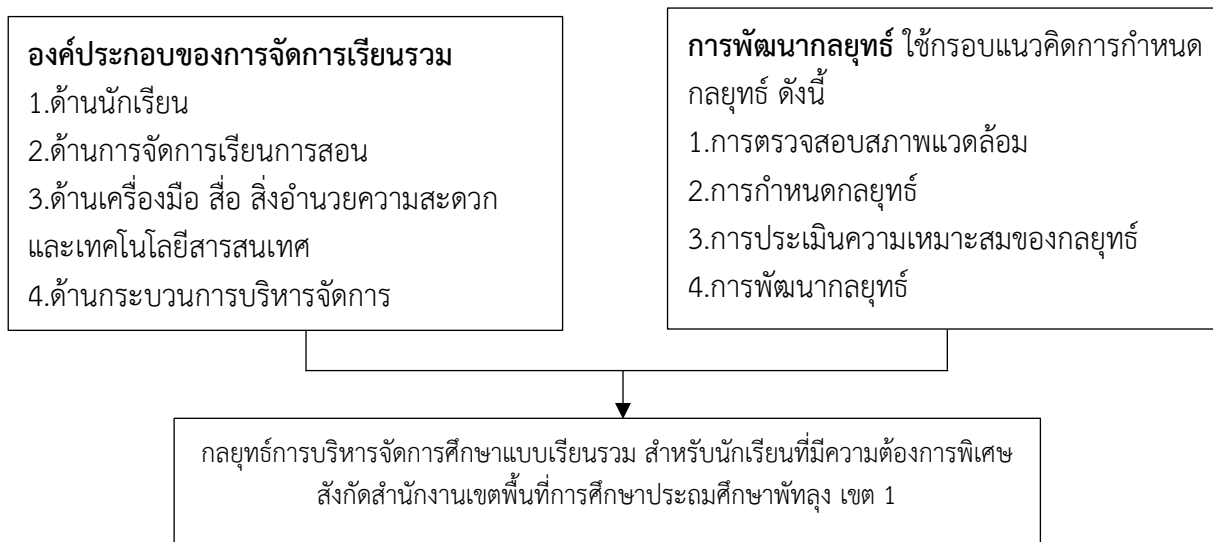
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยแนวคิด และความเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของเบญญา ชลธาร์นนท์ (2548), ผดุง อารยะวิญญู (2551), สมพร หวานเสร็จ (2562), เตือนจิต มูลอินทร์ (2562), ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2562), สุภัทสร จตุโชคอุดม (2565), ศิวสันต์ สิงห์หล้า (2565) และกระทรวงศึกษาธิการ (2565)

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1.1 การศึกษาความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ประชากร คือ ผู้อำนวยการ ครูผู้สอน โรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ปีการศึกษา 2567 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 จำนวน 76 โรงเรียน (ระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2567) จำแนกตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการ จำนวน 76 คน และครูผู้สอน จำนวน 76 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น จำนวน 152 คน

1.2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

1.2.1 ร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ฉบับที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน ผู้ให้ข้อมูลผู้บริหารของโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี จำนวน 3 คน ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ขนาดกลาง จำนวน 1 คน และขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน

1.2.2 รวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ฉบับที่ 2 โดยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน

1.3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) แบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 24 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 6 ท่าน ครูผู้สอนรับผิดชอบห้องเรียนเรียนรวม จำนวน 6 ท่าน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 6 ท่าน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 6 ท่าน

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การศึกษาความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

3.1.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับของความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60 จำนวน 2 ข้อ เท่ากับ 0.80 จำนวน 1 ข้อ และเท่ากับ 1.00 จำนวน 8 ข้อ และมีค่าดัชนีไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.40 จำนวน 8 ข้อ นำไปแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามและให้ 3) สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะโดยการใช้คำถามปลายเปิด (Open-end Question)

3.2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

3.2.1 แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้อง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of consistency: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC=0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.2.2 แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์จัดการศึกษาแบบเรียนรวม ฉบับที่ 2

3.3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

3.3.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การศึกษาความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี นำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 152 คน ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความ

อนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4.2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

4.2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้ทำจดหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี และโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมจังหวัดพัทลุง จำนวน 152 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยในช่วงเวลาของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตและจดบันทึก และจัดพิมพ์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์แล้วนำผลการสัมภาษณ์ส่งให้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตรวจทาน เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

4.2.2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้ทำจดหมายถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเด็นเกี่ยวกับร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

4.3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

4.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จำนวน 24 คน ที่เป็นประชากรการวิจัย เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บ แบบสอบถามในรูปแบบ Google Form ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนทั้งหมด มาตรวจสอบความเรียบร้อยครบถ้วนสมบูรณ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การศึกษาความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5.1.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index :PNI_{Modified} (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

5.1.2 วิเคราะห์ TOWs Matrix ในภาพรวม โดยการจับคู่จุดอ่อน-โอกาส (SO) จุดอ่อน-โอกาส (WO) จุดแข็งภาวะคุกคาม (ST) และจุดอ่อน-ภาวะคุกคาม (WT) และการวิเคราะห์ TOWs matrix โดยกำหนดร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5.2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5.2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice) และนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ TOWs matrix เป็นมาประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการดำเนินการเพื่อลดหรือขจัดจุดอ่อนของการบริหารสถานศึกษา แล้วมากำหนดเป็นร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (ฉบับที่ 1)

5.2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่านมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (ฉบับที่ 2)

ผลการวิจัย

1) ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภาพรวม

ด้านองค์ประกอบหลัก	สภาพแวดล้อมภายใน (ภาพรวม)							
	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น			การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	X	S.D.	X	S.D.	PNI _{modified}	ลำดับ	กลุ่ม	
1.ด้านนักเรียน	3.81	0.32	3.95	0.35	0.035	4	ต่ำ	จุดแข็ง
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.88	0.57	4.11	0.58	0.055	2	ต่ำ	จุดแข็ง
3.ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.99	0.49	4.21	0.41	0.052	3	ต่ำ	จุดแข็ง
4.ด้านกระบวนการบริหารจัดการ	3.73	0.52	4.29	0.54	0.130	1	สูง	จุดอ่อน
ภาพรวม	3.85	0.47	4.14	0.47				

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็งการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนเรียนรวม คือ ด้านนักเรียน ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูงหรือจุดอ่อน คือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนอกภาพรวม

ด้านองค์ประกอบหลัก	สภาพแวดล้อมภายนอก (ภาพรวม)							
	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น			การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	X	S.D.	X	S.D.	PNI _{modified}	ลำดับ	กลุ่ม	
1.ด้านนักเรียน	4.04	0.97	4.47	0.70	0.106	1	สูง	ภาวะคุกคาม
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.95	0.87	4.31	0.83	0.091	4	ต่ำ	โอกาส
3.ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.00	0.92	4.39	0.77	0.101	2	สูง	ภาวะคุกคาม
4.ด้านกระบวนการบริหารจัดการ	4.05	0.95	4.48	0.75	0.099	3	สูง	ภาวะคุกคาม
ภาพรวม	4.01	0.93	4.41	0.76				

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โอกาสการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนเรียนรวม คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูงหรือภาวะคุกคาม คือ ด้านนักเรียน ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านกระบวนการบริหารจัดการตามลำดับ

2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.1 ผู้วิจัยนำแนวทางการดำเนินงานการบริหารจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice) นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ TOWS matrix เป็นมาประกอบการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการดำเนินการเพื่อลดหรือขจัดจุดอ่อนของการบริหารสถานศึกษา และนำมาร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (ฉบับที่ 1)

2.2 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน มาปรับแก้กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีการดำเนินการตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินการที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเป็นการ ร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (ฉบับที่ 2) ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 18 กลยุทธ์รอง 60 วิธีดำเนินการ ได้แก่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์รอง 1.1 ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรวมได้รับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษา และการสร้างเจตคติที่ดีต่อเพื่อนนักเรียน

กลยุทธ์รอง 1.2 พัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศนักเรียนเรียนรวมอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์รอง 1.3 สร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกในการช่วยกระตุ้นพัฒนาการของนักเรียนเรียนรวม

กลยุทธ์รอง 1.4 พัฒนาศักยภาพนักเรียนเรียนรวม และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้สามารถเข้าร่วมการแข่งขันได้

กลยุทธ์หลักที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์รอง 2.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

กลยุทธ์รอง 2.2 ส่งเสริมกระบวนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย

กลยุทธ์รอง 2.3 สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะรายบุคคล (IIP) ที่ถูกต้อง

กลยุทธ์รอง 2.4 กำกับและติดตามให้ความช่วยเหลือแนะนำผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอนให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

กลยุทธ์รอง 2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรวมได้รับการสอนซ่อมเสริม เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย

กลยุทธ์หลักที่ 3 การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลยุทธ์รอง 3.1 พัฒนาเครื่องมือการคัดกรองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กลยุทธ์รอง 3.2 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้เครื่องมือการคัดกรองอย่างถูกต้อง

กลยุทธ์รอง 3.3 ส่งเสริมการจัดห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเรียนรวม

กลยุทธ์รอง 3.4 พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ อาคารสถานที่ เทคโนโลยี สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมทั้งมีระบบดูแลด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

กลยุทธ์หลักที่ 4 การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์รอง 4.1 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมและเข้มแข็ง

กลยุทธ์รอง 4.2 สนับสนุนภาคีเครือข่ายการพัฒนาร่วมนิเทศ กำกับ ติดตาม และมีส่วนร่วมการค้นหานักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันปัญหานักเรียนหลุดออกนอกระบบ

กลยุทธ์รอง 4.3 สนับสนุนให้โรงเรียนเรียนรวมมีความพร้อมเป็นศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (Student Support Services : SSS) ให้บริการกับโรงเรียนเครือข่ายและโรงเรียนอื่นๆ ในพื้นที่

กลยุทธ์รอง 4.4 ปรับปรุงภาระงาน บทบาทหน้าที่ของครูตามโครงสร้างโรงเรียนเรียนรวม เน้นบูรณาการงาน ให้ครูสามารถพัฒนางานได้เต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์รอง 4.5 ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีสมรรถนะ ความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติเชิงบวกในการจัดการเรียนรวม

3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

กลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	$\bar{x}$	แปลผล	$\bar{x}$	แปลผล
กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ	4.50	มากที่สุด	4.32	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	4.54	มากที่สุด	4.43	มาก
กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.25	มาก	4.18	มาก
กลยุทธ์ที่ 4 การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ	4.43	มาก	4.00	มาก
รวม	4.43	มาก	4.23	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายการกลยุทธ์หลัก พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.50$) กลยุทธ์ที่ 4 การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวม

ให้มีประสิทธิภาพ (= 4.43) และกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด (= 4.25)

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.23) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นไปได้มากที่สุด (= 4.18) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 4 การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด (= 4.00) $\bar{x}$

อภิปรายผล

1) ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูง จุดอ่อน คือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชิต บุญมาก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการบริหารจัดการ และผลการจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นสูง ภาวะคุกคาม คือ ด้านนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยรัฐฉรินทร์ นามแก้ว (2562) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี PNI_{modified} ได้เป็น ด้านที่เป็นจุดอ่อนหรือภาวะคุกคาม คือ ด้านนักเรียน และการนำไปปฏิบัติ

2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการสรุปแนวทางดำเนินการจากการ TOWS matrix และการสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice) และผลการตรวจสอบความเหมาะสมจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ปรากฏว่ามีความเหมาะสมตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน นำมากำหนดเป็นร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (ฉบับที่ 2) ดังนี้ กลยุทธ์หลักที่ 1 กลยุทธ์การส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพที่มีกลยุทธ์รอง และวิธีการดำเนินการ เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรวมได้รับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2569 โดยมุ่งมั่นสานต่อนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ ภายใต้หลักการ “การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และ การศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต” ใช้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” มุ่งสร้าง “การศึกษาเท่าเทียม” ผ่านเครือข่ายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยจริยา ตรุษวี (2562) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า นักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไปตามศักยภาพ โดยมีภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์หลักที่ 2 กลยุทธ์การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่มีกลยุทธ์รอง และวิธีการดำเนินการ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม นักเรียนได้ผ่านกิจกรรม

การเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะรายบุคคลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ ภูพงษ์พัฒน์ (2564) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

กลยุทธ์หลักที่ 3 กลยุทธ์การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ กลยุทธ์รอง และวิธีการดำเนินการ เกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือการคัดกรองที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัสสรา จตุโชคอุดม (2565) ได้การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยสำคัญ ส่งเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนให้มีกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม โดยเน้นการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหา รวมถึงการสร้างห้องเรียน ครวออกแบบที่เป็นสากลเหมาะสมกับทุกคนในการเรียนรู้ UDL (Universal Design for Learning) และการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรวม ตลอดจนส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ การพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาพิเศษให้มีมาตรฐานไปในทางเดียวกัน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในห้องเรียนควบคู่กับการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน

กลยุทธ์หลักที่ 4 กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์รอง และวิธีการดำเนินการ เกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมและเข้มแข็ง สนับสนุนภาคีเครือข่ายการพัฒนาร่วมกัน ก้ากับ ติดตาม สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2569 ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา และการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา (Zero Drop out) ให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย นำผล การนิเทศ ติดตามไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวสันต์ สิงห์หล้า (2565) ได้กล่าวว่า การนํานโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสามารถจำแนกตามลักษณะสำคัญได้ 3 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างระบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2) การนำรูปแบบการจัดการศึกษาไปดำเนินการมีหลายรูปแบบตามความยืดหยุ่นในการเลือกรูปแบบของแต่ละสถานศึกษา 3) การติดตาม ประเมินผล และนิเทศการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์หลัก พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมมากที่สุด กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลักการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นไปได้มากที่สุด รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 4 การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์รักษ์ เคนไชยวงศ์ (2561) ผลการวิจัยกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 กล

ยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนา
นักเรียน กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือ กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม และกลยุทธ์ที่ 6 การบริหาร
จัดการ กลยุทธ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ซึ่งมีความต้องการจำเป็นอยู่ในกลุ่มสูง และเป็นจุดอ่อนของบริหาร
จัดการเรียนรวม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ควรให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการมีส่วนร่วมของ
ภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาแบบรวมโดยการกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านนักเรียน ซึ่งมีความต้องการจำเป็นอยู่ในกลุ่มสูง และเป็นภาวะคุกคามของบริหารจัดการเรียน
รวม สำหรับที่มีความต้องการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรมุ่งเน้นการ
บริหารจัดการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบโรงเรียนใน
ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นตามศักยภาพ

3) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคน ควรส่งเสริมและพัฒนากิจการจัดการเรียนรวม เพื่อให้การ
บริหารจัดการเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงเป็นการให้สิทธิทางการศึกษา แต่ยังเป็นการสร้างสังคม
แห่งความเข้าใจ การยอมรับ และการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายได้แก่ ครู
ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานสนับสนุน เพื่อสร้างเครือข่ายช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนอย่าง
รอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

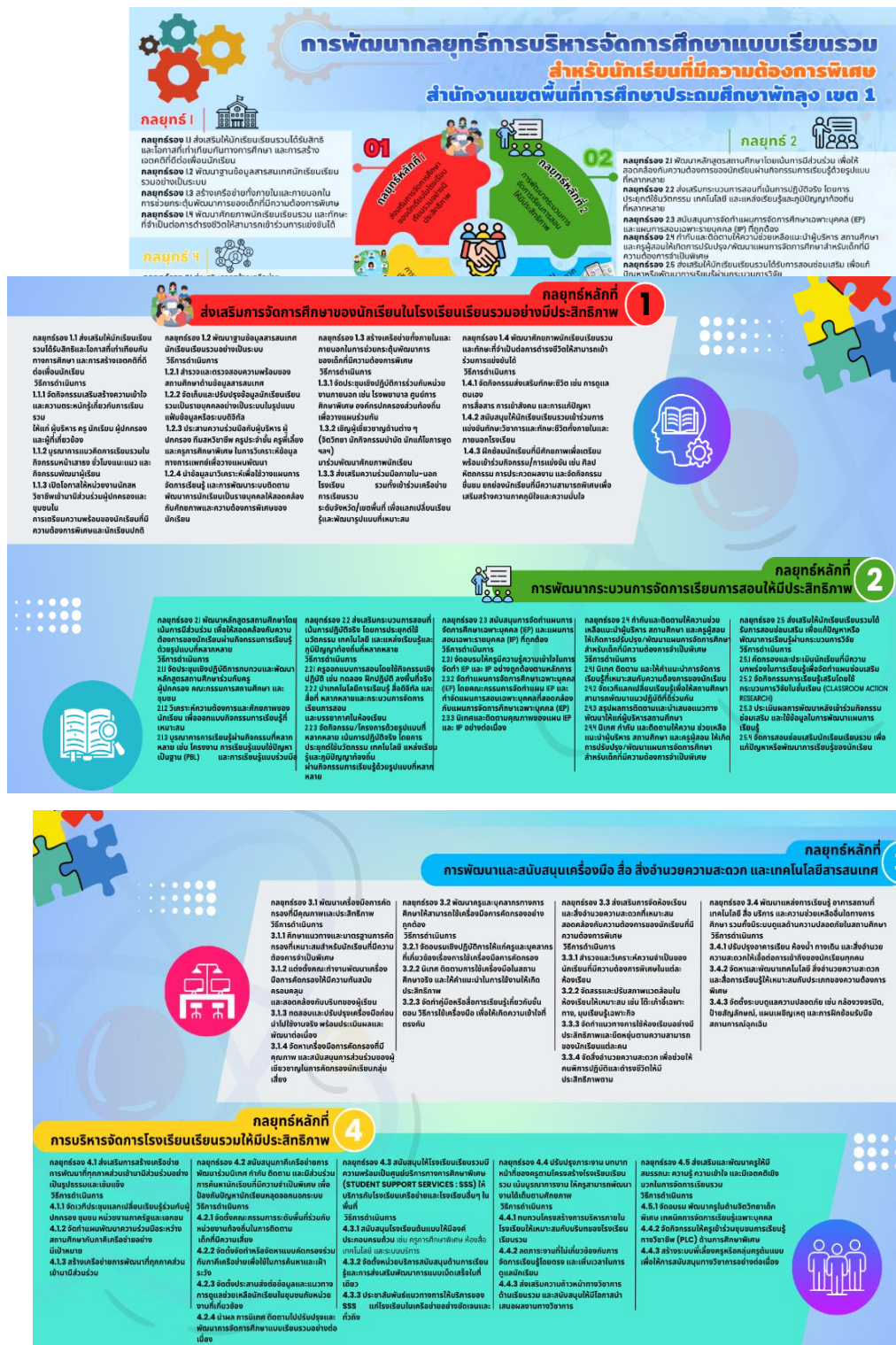
1) ควรมีการศึกษาการบริหารสถานศึกษาการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนเรียนรวมจังหวัดพัทลุง
ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จังหวัดพัทลุง เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่มีประโยชน์
และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2) ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ซึ่งมี
สภาพแวดล้อมและบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่ครอบคลุมและเหมาะสม สามารถนำไปใช้ตามสภาพ
บริบทของโรงเรียนและบริบทของพื้นที่มากยิ่งขึ้น

3) ควรนำกลยุทธ์ไปทดลองใช้สู่การปฏิบัติ เพื่อค้นหาข้อควรปรับปรุง จะทำให้กลยุทธ์นี้มีความ
สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

สรุป

การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จะประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้สิ่งสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนในการบริการจัดการเรียนรวมอย่างเป็นระบบร่วมกัน โดยการส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาและสนับสนุนเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผล ความยั่งยืน และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win)* [ประกาศ]. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ปีแห่งการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม* [ประกาศ]. กระทรวงศึกษาธิการ.
- จริยา ตรุษณี. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จักรกฤษณ์ ภูพงษ์พัฒน์. (2564). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (ม.ป.ป.). *การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครูเพื่อการเรียนรู้สูงสุดของนักเรียน*. คลังความรู้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เตือนจิต มูลอินทร. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(77), 85–99.
- นงคริย์ เกนไชยวงศ์. (2562). *กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2548). *คู่มือการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ผดุง อารยะวิญญู, และคณะ. (2551). *การเรียนรวม (Inclusion)*. เจ.เอ็น.ที.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). *การบริหารและจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก*. พรักหวานกราฟฟิค.
- รัฐนิรันดร์ นามแก้ว. (2562). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการเรียนรู้ทางสังคม-อารมณ์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวสันต์ สิงห์หล้า. (2565). *การศึกษาการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กพิการไปปฏิบัติ* (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพร หวานเสรีจ. (2562). *การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR*. วารสาร Sikkhana, 6(7), 152–162.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทสร. (2565). *แนวโน้มการจัดการศึกษาเรียนรวมในประเทศไทยและปัจจัยสู่ความสำเร็จ*. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/rise/article/download/13499/11797/47465>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566–2570)*.
- สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). *แนวทางการจัดการเรียนรวมที่มีคุณภาพ*. ใน การประชุมสังเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมที่มีคุณภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 จังหวัดลพบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

อนุชิต บุญมาก. (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.